

10. BÖLÜM

Taş Basma Halk Hikâyelerinden *Madde ve Kuvvet*'e: Hüseyin Cahit Yalçın'ın Okuma Kültürü Üzerine Bir Değerlendirme

İsmail Alper KUMSAR¹

"Bende kitap merakı ne zaman başladığını tayin etmek için gözlerimi maziye çevirdiğim vakit çocukluğuma kadar inmeye mecbur oluyorum."

Hüseyin Cahit Yalçın

GİRİŞ

Çocukluk ve ilk gençlik yıllarında okunan kitaplar, irtibat halinde olunan kültürel ortamlar kişinin arayışlarına işaret eder. İleri yaşlarda okunan kitaplar ve irtibatlı olunan kültürel çevreler ise bilinçli bir tercihe dayanmaları bakımından kişi hakkında daha kesin kanaatlere ulaşmamızı sağlar. Bu anlamda ileri yaşlarda okunan kitaplar üzerine yapılacak etütler, çoğu zaman ilgili şahsın düşünce dünyasının kaynakları hakkında verilecek kesin hükümler için dayanak noktası teşkil eder. Çocuklukta okunan kitaplar üzerine yapılacak etütler ise daha çok kişisel gelişiminin yönünü, boyutlarını, hızını gösterir. Ayrıca çocukluk yıllarında okunan metinler ve ilişki kurulan kültürel çevre üzerine yapılacak incelemeler döneme hâkim olan kolektif zevk için de çok şey söyleyecektir. Bu makale kapsamında Hüseyin Cahit Yalçın'ın çocukluk ve ilk gençlik yıllarında okuduğu kitaplar ve bağlı bulunduğu kültürel çevreden hareketle hem bireysel arayışlarına ve gelişme seyrine hem de dönemin zihniyet dünyasını şekillendiren eserlerin niteliğine dikkat çekmeye çalışacağız. Büyük oranda Yalçın'ın hatıralarını temel alarak yapacağımız bu değerlendirmelerde yer yer yazarın başka vesilelerle

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Düzce Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yeni Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı, kumsaralper@gmail.com.

dedir. Bu dönemin öne çıkan okuma metinleri Fransız edebiyatının popüler romanlarıdır. Üçüncü dönem metinleri yazarın hayatında siyasi / itikadi anlamda daha derin izler bırakan, bireysel zevk ve tercihlerini daha açık biçimde görebildiğimiz metinlerdir. Felsefede pozitivistlikte sanatta natüralizme yaklaşan bu duruş esasında bütün bir Servet-i Fünûn neslinin tercihleri hakkında da fikir verebilecek niteliktedir. Servet-i Fünûn şair ve yazarlarının birçoğu edebî dünyaya her ne kadar romanda Ahmet Mithat Efendi'nin etkisinin hâkim olduğu yıllarda adım atsalar da hatta ilk eserlerinde onun etkisi görülse de Batı dillerine -özellikle de Fransızcaya- olan aşinalıkları sayesinde kısa zamanda kendilerine yeni bir yön çizmişlerdir. Dolayısıyla Hüseyin Cahit için yaptığımız bu çalışma büyük oranda Servet-i Fünûn'un diğer yazarları için de geçerlidir. Servet-i Fünûn yazarlarının her biri için yapılacak bu tip çalışmaların bu iddiayı destekleyeceğini tahmin ediyorum.

KAYNAKLAR

- Andı, M. F. (2010). *Roman ve hayat*. İstanbul: Akademik Kitaplar.
- Anamur, H. (2013). *Başlangıcından Bugüne Fransızcadan Türkçeye Yapılmış Çeviriler ile Fransız Düşünürler, Yazarlar, Sanatçılar Üzerine Türkçe Yayınları İçeren Bir Kaynakça Denemesi*. İstanbul: Gündoğan Yayınları.
- Baydar, M. (1960). *Edebiyatçılarımız ne diyorlar?*. İstanbul: Ahmet Halit Yaşaroğlu Kitapçılık ve Kâğıtçılık A.Ş.
- Huyugüzel, Ö. F. (1982). *Hüseyin Cahit Yalçın'ın hayatı, hikâye ve romanları üzerine bir araştırma*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Kaplan, M. (2010). *Tevfik Fikret*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Mehmed Rauf (1899). "Bizde Roman", *Servet-i Fünûn*, 445, 38-42.
- Okay, O. (2012). *Beşir Fuad -İlk Türk Pozitivist ve Naturalisti-*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Özön, M. N. (2013). *Türkçede Roman*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Öztürk, Z. (2007). Osmanlı Döneminde Kiraat Meclislerinde Okunan Halk Kitapları. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 9, 401-445.
- Perin, C. (1943). Türk Romancılığında Fransız Tesiri Nasıl Başladı?. *AÜ DTCF Dergisi*, 4, 39-50.
- Tarım, R. (2001). *Mehmed Rauf'un Anıları*. İstanbul: Özgür Yayınları.
- Uşaklıgil, H. Z. (1998). *Hikâye*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Uşaklıgil, H. Z. (2008). *Kırk Yıl*. İstanbul: Özgür Yayınları.
- Ünaydın, R. E. (2000). *Diyorlar ki*. (Haz.: Şemseddin Kutlu). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Yalçın, H. C. (1935). *Edebî Hatıralar*. İstanbul: Akşam Kitaphanesi.
- Yalçın, H. C. (2019). *Kavgalarım*. (Haz. İsmail Alper Kumsar). İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Yalçın, H. C. (2021). *Estetik -Hikmet-i Bedayi-*. (Haz. İsmail Alper Kumsar). İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Yazgıcı, K. (2020). *Babam Ahmed Midhat*, (Haz. İsmail Alper Kumsar). İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınları.